

مبانی تولید گیاهان باغی

مدرس: دکتر شعبانی

جلسہ اول

تعريف باغباني

باغباني عبارتست از هنر، دانش و پيشه كشت، داشت، برداشت، بازار رساني انواع گل، ميوه، سبزي و گياهان دارويي

تاریخچه باغبانی

- مصر و بین النهرین قدیم
- یونان قدیم
- روم قدیم
- قرون وسطی و عصر رکود
- رنسانس اروپا و عصر جدید تا آخر قرن نوزدهم
- قرن بیستم

مصر و بین النهرین قدیم

این دوران از حدود ۳۵۰۰ سال قبل از میلاد مسیح تا حدود
میلاد مسیح طول کشید

آبیاری با سیستم های پیشرفته

شناسایی و استفاده از گیاهان دارویی، ادویه ای و عطری

کشت میوه‌هایی مثل خرما، انگور، زیتون، انار، موز، لیمو و
انجیر

کشت سبزی‌ها مانند خیار، پیاز، کاهو، سیر، تره، هندوانه،
خربزه، تربچه، نعناع

داشتن اطلاعات درباره جنسیت گیاهان، تاثیر گرده افشانی
در تشکیل میوه (توسط آشوریان)

یونان قدیم

یونانیان چندان به کشاورزی عملی تمایلی نداشتند در عوض به جنبه های علمی یعنی گیاهشناسی و طبقه بندی گیاهان می پرداختند.

تئو فراستوس، پدر علم گیاه شناسی، نیز مطالب گوناگونی در مورد علوم گیاهی از خود به جای گذاشته است.

روم قدیم

رومیان بر خلاف یونانیان سهم اقتصادی مهمی در بخش کشاورزی داشتند.

مطالعه و استفاده عملی از اطلاعات یونانیان و مصریان و کمک به کشاورزی و به ویژه باغبانی

آگاهی از نحوه پیوند زدن، تناوب، مصرف کود دامی و بهره برداری از انبار سرد و نیز گلخانه و کشت گیاهان زینتی

پدید آمدن پیشه باغبانی در اثر به کارگیری افرادی توسط ثروتمندان جهت مراقبت از باغ هایشان

قرون وسطی و عصر رکود، پیشرفت مسلمانان

سقوط روم، رکود باغبانی و تنزل کیفی آن در قرون وسطی
ایجاد نخلستان مدینه، کوفه و باغ های مثمر و غیرمثمر
دمشق همراه با ظهور اسلام
نگارش کتاب های زیادی درباره پرورش گیاهان مختلف
توسط مسلمانان

رنسانس اروپا و عصر جدید تا آخر قرن نوزدهم

ترقی علوم و فنون مختلف با استفاده از کشفیات دانشمندان مسلمان
رشد سریع علوم طبیعی و فنون کشاورزی با آغاز رنسانس
کشف سلول توسط رابرت هوک
کشف جنسیت در گیاهان توسط رودلف کامراریوس
طبقه بندی علمی گیاهان توسط کارل لینه
پایه گذاری ژنتیک و توارث توسط گورگور مندل

قرن بیستم

پیشرفت کشاورزی در ۱۰۰ سال اخیر، بیش از پیشرفت آن در ۱۰۰
قرن گذشته

دلایل پیشرفت سریع این امر:

جایگزینی ماشین های کارآمدتر و مخصوصاً تراکتورهای دیزلی

پیشرفت های اصلاح نباتات یا بهنژادی

کشف انواع سم های آلی مثل علف کش ها

پیشرفت سریع علم شیمی و ساخته شدن کودهای شیمیایی یا آفت
کش های آلی

به ویژه تنظیم کننده های رشد گیاهی

اهداف اصلاح نباتات

بالا بردن تراکم بوته در واحد سطح که دارای:
پتانسیل استفاده بیشتر از کودهای شیمیایی
همچنین قابل برداشت به وسیله ماشین آلات

تاریخچه باغبانی در ایران

ایران از اولین کشورهای است که کشاورزی و تمدن در آن شروع شده است

مهاجرت آریایی‌ها به ایران یک مهاجرت دهقانی (زمین بهتر) بوده است.

۶۰۰۰ سال قبل در تپه سیلک کاشان، سیستم کشاورزی مدرن و پیشرفته وجود داشته است.

۵۳۰۰ سال قبل در ری، دامغان و کاشان نقاشی‌های مشابهی از درختان بدست آمده است.

دین زرتشت کشاورزی و دوستی با طبیعت را تشویق کرده است. کلمه پردیس، پارادایس نام باغ‌های هخامنشیان بوده از میوه‌های آن دوره انگور، انجیر، خرما می باشد.

تاریخچه باغبانی در ایران

۲۱۰۰ سال قبل همه محصولات کشاورزی و درختان میوه به استثنای زیتون در ایران بوده است.

کشت مرکبات برای اولین بار در زمان دیلمیان در اطراف دریای خزر صورت گرفت.

وارد نمودن سیب زمینی و انواع نهال هایی مثل سیب و گیلاس به ایران توسط امیرکبیر انجام پذیرفت.

پیشرفت در کشاورزی و ایجاد دانشکده های کشاورزی (مدرسه فلاحت مظفری) نیز از دیگر رویکردهای توسعه ای ایران بوده است.

اهمیت اقتصادی باغبانی

هیچ ناحیه‌ای وجود ندارد که برای کشت تمام گیاهان باغبانی مناسب باشد.

زیرا:

هر کدام از گیاهان باغبانی شرایط آب و هوایی ویژه‌ای نیاز دارند که این شرایط خود مهمترین عامل محدود کننده رشد و نمو آنها به شمار می‌آید.

ایران رتبه اول تولید میوه در خاور میانه و شمال آفریقا را داراست. ایران در سال‌های اخیر، بین ۱۰ کشور برتر تولید میوه در جهان، رتبه نهم را کسب کرده‌است. تولیدات میوه ایران عبارت‌اند از: گردوی ایرانی، بادام، مرکبات، کیوی، پسته، خرما، گیلاس، انار، انگور و کشمش

اهمیت اقتصادی باغبانی

دلیل عقب ماندگی علیرغم وجود منابع عالی تولید

۱- نبود حمایت کافی دولت از کشاورزی و بالا بودن دستمزد

۲- عدم رعایت مبانی علمی و بکار نبردن بذر خوب و کود کافی

۳- تولید روال مشخصی ندارد و تابع قیمت محصول در سال گذشته و میزان بارندگی

در گذشته تجارت بین المللی محصولات باغبانی چندان مرسوم نبوده
و اکثر میوه ها و سبزی ها جنبه محلی داشته است.
به علت:

طبیعت فاسد شدنی این محصول ها

نبودن ترابری سریع

صادرات تنها بخش کوچکی از میوه های مقاوم مثل خرما، انجیر خشک،
کشمش و خشکبارها

با شروع قرن ۲۰:

امکان جابجایی سریع و اقتصادی محصولات باغبانی
زیادی فاصله بین محل مصرف تا محل تولید دیگر
مشکل محسوب نمی شود
کشت، تولید و صادرات محصول متناسب با منطقه
در سطحی وسیع

تولید وسایل ترابری
ساخته شدن سردخانه های متحرک

مرکبات آفریقای جنوبی، استرالیا و آمریکای
جنوبی،
سیب کانادا و آمریکا
گیاهان زینتی هلند

در سطح بین المللی:

در سطح داخل کشور، انواع سبزی خوزستان و میناب، مازندران، اصفهان
(در ایران)

ارزش غذایی محصولات های باغبانی

خشکبار: بالاترین ارزش غذایی، هم انرژی زا و هم حاوی پروتئین ، املاح، ویتامین

برگه زرد آلو: ویتامین **A** و پتاسیم بادام-فندق-پسته-گردو سرشار از: چربی، فسفر، پروتئین

هویج ویتامین **A** پرتقال ویتامین **C** بقولات: پروتئین

اسفناج: آهن، کلسیم، فسفر، پتاسیم، ویتامین **A**، **B**، **C**

یکی از مغذی ترین محصولات باغبانی تره تیزک یا شاهی در بین محصولات تازه باغبانی: بیشترین مقدار چربی، پتاسیم، ویتامین **A** و **B2**. از نظر ویتامین و املاح مقام دوم تا چهارم را داراست

